

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

פרשת משפטים - שקלים

לסדר את הפרשה

לפניכם רשימת נושאי הפרשה בסדר מעורב, עליכם לסדרם מחדש לפי סדר ההתרחשויות בפרשה. כשתצליחו, תקבלו מהאותיות חלק מפסוק מהפרשה.

- א. דיני שומרים
- א. שמיטה
- ב. עדות שקר
- ב. מצוות הדיינים
- ג. שלש רגלים
- ג. כריתת ברית במתן תורה
- ד. דין עבד עברי
- ד. דין אמה עבריה
- ה. דין המפתה
- ה. שלא לצער אלמנה ויתום
- ו. ביעור ע"ז
- ו. דין עבד נרצע
- ז. תשלומי גגב
- ז. דין רוצח
- ח. דיני הלואה ומשכון
- ח. גירוש הכנעני מפני ישראל
- ט. דין חובל ומכה
- ט. מצוות בין אדם למקום
- י. שבת
- י. נזקי שור ובור
- יא. הצייווי שמשה יעלה לבדו
- יא. נזקי שן ורגל
- יא. שור שנגח שור
- יא. השבת אבדה
- יב. הסכמת העם לכלל המצוות
- יב. מסירת הלוחות למשה
- יג. נזקי אש
- יג. איסור אונאת גר

פנינים

"ורצע אדוני את אזנו במרצע"

'אמר ר' יוחנן בן זכאי, אוזן זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב, והלך וגנב, תרצע' (מכילתא)
 והתמיהה גדולה: הרי ידוע שהאיסור הנאמר בעשרת הדיברות 'לא תגנב' הכוונה לאיסור גניבת נפשות שעליו ממילא אין נמכרים לעבד עברי, ומדוע בכל זאת נענש הנרצע, גנב הממון, באזנו מטעם זה? תירוצים אחדים: א. אין גורסים את המילים 'על הר סיני'. ב. התורה החמירה על הגונב נפש מישראל ומוכרו לעבד, שעליו למות. והנה עבד זה, רוצה להשאיר את עצמו עבד והרי הוא כעין אותו הדבר, ולא למד הוא ממה ששמע בהר סיני את חומרת הדבר. ג. באיסור גניבת נפשות כלול אף איסור גניבת ממון. ד. גורסים: 'אוזן זאת ששמעה לא תגנובו'. (החזקוני) ה. בעשרת הדברות כלולים כל תרי"ג המצוות. (הרא"ם) ו. עד שלא נאמר הדיבור בפרשת קדושים, שאז בא זה ולימד על זה. (ט"ז) ז. מי שלא נזהר בגניבת ממון ומזלזל בזה, סופו שיגיע לגניבת נפשות. (ריב"א) ח. ע"פ הכתוב בגמרא (ב"ק קיט): "כל הגוזל את חברו שווה פרוטה כאילו נוטל נשמתו ממנו". ט. בהר סיני שמעו 'לא תגנב' מפי הקב"ה ובפשטות הכוונה לגניבת ממון. ורק כעבור ארבעה חודשים, כשירד משה עם הלוחות השניות לימד את שלוש עשרה המידות שהתורה נדרשת בהן, ואחת מהן היא 'דבר הלמד מעניינו'. ומכאן מדה זו למדנו במכילתא שהמילים 'לא תגנב' עוסקות בגונב נפשות שהרי הכתוב מדבר שם בנפשות.

"חמשה בקר ישלם תחת השור"

במדרש רבה (לז, כתוב: "כי יגנב איש שור או שה, לפי ששור גנבנו ועשינו עגל, לפיכך חמשה בקר שלמנו תחתיו, שמתו תחתיו אבותינו במדבר לפי שגנבנו השור ועשינו את העגל, שילמנו חמישה תחת השור". ודברי המדרש טעונים ביאור מנין שמתו פי חמישה אנשים מפאת חטא העגל? ויש לפרש ע"פ דברי המדרש במקום אחר (ויקרא ב,א) על הפסוק: "ואשה בכל אלה לא מצאתי" שמדובר בנשי דור המדבר שאף אחת מהן לא חטאה בחטא העגל. ולפי זה, אף תחילת הפסוק תתפרש באותו אופן ש"אדם אחד מאלף מצאתי" - הכוונה שאדם אחד מתוך אלף חטא בעגל. נמצא, שאם היו ששים ריבוא ישראל וחטאו אחד מאלף, הרי שחטאו שש מאות איש. והנה נפלו מהם שלשת אלפים איש דהיינו בדיוק פי חמישה, ולזה התכוונו במדרש ששילמנו חמישה תחת השור, דהיינו חמישה נופלים על כל חוטא בחטא השור (העגל). (דמשק אליעזר)

"ורפא ירפא"

הגמרא (ב"ק פה:) כותבת: 'דבי ר' ישמעאל אומר: ורפא ירפא, מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות'. ויש לבאר: א. מדוע לא כתוב שמכאן שרשות לחולה ללכת להתרפאות? ב. לכאורה אין זה רשות כי אם חובה ללכת לרופא, מצד: 'ונשמרתם מאד לנפשתיכם'? א. באמת החסידים הראשונים בעת חליים היו מתחזקים בינם לבין עצמם ומפשפשים במעשיהם מדוע באה עליהם צרה זו, ורק אנשים בעלי חסרון באמונה הלכו לרופאים. ולכן כתוב שאם כבר מישהו בא אל הרופא, אל לו להימנע מלרפא אותו. (ברכי יוסף יו"ד של"ו, ועיין רמב"ן כאן) ב. בוודאי שעל האדם ישנה חובה לרפא עצמו בכל מה שניתן, וכלל אין זקוקים לרשות. ג. כיון שנתנה התורה 'רשות' לרופא, שוב לא יהיה בטיפולו בחולים שמא יהרוג מישהו בטעות ויצטרך לגלות, הרי כעת הוא נחשב כעושה ברשות ואינו גולה. ד. ללמדנו שלמרות שהרופא צריך מצד המוסר לרפא והיינו חושבים שמחויב הוא לעשות כן בחינם, לכן למדה אותנו התורה שמותר לו לגבות תשלום על עבודתו. ה. הרפואה תלויה באדם עצמו שישמור על גופו ומאכליו והרי אף הרשות נתונה לו. (נטע שעשועים) ו. זה שלאדם מותר לרפא עצמו, אין זה חידוש שהרי כל התורה נדחית מפני פיקוח נפש, אבל היינו חושבים שאולי הרופא יאמר שאין אומרים לו לאדם חטא בשביל שיזכה חבריך, לכן נתנה לו התורה רשות. (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א ל'שאלה לשולחן שבת' תשע"ט)

שאלה לשולחן שבת

"לא תבשל גדי בחלב אמו"

כתב הטור: 'כתוב בתורה: "לא תבשל גדי בחלב אמו" שלוש פעמים אחד לאיסור בישול, ואחד לאיסור אכילה, ואחד לאיסור הנאה'.

ויש לבאר מדוע בחר אונקלוס לתרגם בכל שלושת המקומות "לא תיכלון בשר בחלב" שהוא לא כפשט הפסוק אלא על פי הדרשה בשונה מהרגלו, וכן אם בוחר בדרשה, מדוע לא כתב בכל מקום איסור שונה?

מטרת השאלה

הינה לעורר דיון סביב שולחן השבת. ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצרוף מקורות, אם ישנם) ובל"ג אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

העלון מוקדש לע"נ שמחה סימי בת עישה ת.נ.צ.ב.ה

ישנו ביקוש רב בבתי הכנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילה שלהם. זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה. ניתן לתרום: 1. בהעברה לבנק לאומי (10) סניף 911 חשבון 3787939, ע"ש 'ביין' 2. לשלוח שיק למערכת

חידון א' ת'

התשובה לכל שאלה **מתחילה** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. אסור לקללם (3)
- ב. שניים מארבעת המזיקים, שבפרשה מוזכרים
- ג. מתחייב לשלם פי שנים
- ד. אסור להעדיפו בדין
- ה. הפוגע באישה כזו מתחייב בדמי ולדות
- ו. "האשה _____ תהיה לאדוניה"
- ז. הם החייבים בעליה לרגל
- ח. בעל חי המוזכר בפרשה מספר פעמים
- ט. אסור לאוכלה
- י. אסור לענותו, אותו ואת אמו
- כ. לו אנו מצווים להשליך בשר טריפה
- ל. היו עשויות אבן
- מ. אסור להחיותה
- נ. כינוי נוסף לריבית
- ס. משה הקריא אותו לעם
- ע. אם שור נוגח __, בעליו מתחייב בשלושים כסף
- פ. השוחד מעוור את עיניהם
- צ. השוחד מסלף את דבריהם
- ק. חג הפסח קרוי גם 'חג ה_____'
- ר. מילה נרדפת ל'פעמים'
- ש. היא תהיה בין התובע לנתבע
- ת. מילה נרדפת ל'תרמה'

חידון א' ת' הפוך

התשובה לכל שאלה **מסתיימת** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. אסור לאור (לקלל) אותו
- ב. המזיק משלם מ-
- ג. שם נוסף ליו"ט
- ד. כך קרויים נישואי האדון עם אמתו
- ה. ד' ישלח אותה לפני בני"
- ו. לבדו
- ז. דמי עבד ל' שקלים אפי' אם שווה אלף __ (רש"י)
- ח. שור מועד קרוי בלשון הפסוק - 'שור _____'
- ט. כך יגרש השי"ת את הגויים מפנינו
- י. עבד כנעני שרבו הפיל לו שן או עין יוצא ל-
- ך. אסור לתת אותה באיחור
- ל. שור שהרג אדם, עונשו:
- ם. ים זה הוא אחד מגבולותיה של א"י
- ן. באיבר זה נרצע העבד העברי, שממאן לצאת לחפשי
- ס. עד שקר קרוי - 'עד _____'
- ע. "_____ תחת _____"
- ף. חג הסוכות קרוי גם 'חג ה_____'
- ץ. אסור להשאיר את חמור שונאך כשהוא-
- ק. "מדבר שקר _____"
- ר. בני" ראו תחת רגלי הקב"ה כמעשה לבנת-
- ש. עבד עברי נמכר ל_____ שנים
- ת. אסור לכרות אותה עם עמי כנען

ואלה שמות

"ויקם משה ויהושע משרתו"

מה היו שמותיו וכינוייו של יהושע? (התשובות במדור התשובות)

מן המדרש

ר' יהושע אומר: אמר הקב"ה: לפי שהרביתי עליכם דינים, אני מרבה עליכם שכר, והזהרתי אתכם על כל המצוות, שהיא חייכם, שנאמר: "שומר מצוה לא ידע דבר רע". וכן כל ענין שכתוב בפרשה הזו, להורג נפש, למכה שור, למבעיר בעירה, כל אחת ואחת כתבתי עונשה בצדה ושכרה בצדה. משל למלך, שהתקין שני דרכים: אחת מלאה קוצים ודרדרים וסיראות, ואחת מליאה בבשמים. העוורים הולכין בדרך הרע, והקוצים מוסיפים מכה על מכותיהם, והפקחים הולכין בדרך הטובה, ונמצאו הם הולכין ובגדיהם מתבשמים הימנה. כך הקב"ה התקין שני דרכים: לצדיקים אחד, ולרשעים אחד. מי שאין לו עיניים, הולך בדרך רשעים ונתקל ואין לו עמידה כבלעם הרשע, שנטרף מן העולם, וכדואג ואחיתופל שנתרחקו מן החיים, וכגיחזי שיצא מן העולם ריקם. אבל הצדיקים שמהלכים בתומום, הם זוכים ובניהם אחריהם, שנאמר: "מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו..." פעם אחת אמר לו עקילס לאדריינוס המלך: רוצה אני להתגייר ולהעשות ישראל. אמר לו: לאומה זו אתה מבקש?! כמה בזיתי אותה, כמה הרגתי אותה, לירודה שבאומות אתה מבקש להתערב?! מה ראית בהם שאתה רוצה להתגייר? אמר לו: הקטן שבהם יודע היאך ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, מה נברא ביום ראשון, ומה נברא ביום שני, כמה יש משנברא העולם, ועל מה העולם עומד, ותורתן אמת. אמר לו: לך ולמד תורתן ואל תמול. אמר לו עקילס: אפילו חכם שבמלכותך, וזקן בן מאה שנה, אינו יכול ללמוד תורתם אם אינו מל. שכן כתוב: 'מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי, ולמי? לבני ישראל. (ע"פ מדרש רבה)

מילה בפרשה

**הציפור מיד צללה,
ועטה על שללה,
בתוך הדבר הנוכחי,
שפן מבוש פרץ בבכי.**

המונח המבוקש הינו מילה
בת 3 אותיות המופיעה בפרשה.
אשר כל שורה בחידה
רומזת להקשר שונה שלה.
(יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות
בעלי הגיה דומה)

התשובה תתפרסם אי"ה בגליון הבא

"איש אל דעהו כסף או מלים"

"איש אל דעהו חמוד או שוד"

מלבד פעמיים בפרשתנו, היכן עוד נאמר בתורה 'איש

אל רעהו'? (3 תשובות)

מצאו נא בפרשה:

1. כמה שיותר שמות של בעלי חיים המופיעים בפרשה. (לפחות 7)
2. שלוש מילים רצופות בעלות שורש זהה.
3. 3 פסוקים רצופים שמסתיימים באותן שתי מילים.
4. שניים מסימני ליל הסדר. (כתיב)
5. שם של אחד מספרי הי"ד החזקה לרמב"ם.
6. את שמותיהם של חמישה מתוך כ"ד ספרי התנ"ך.

איך יתכן שכן יעשה חבורה לאביו, ולא יתחייב מיתה?

"ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו"

כתוב במדרש (ויקרא רבה פרשה כ') על פסוק זה: 'וכי קילורין עלת עמהן לסיני? ויש לבאר מהו קילורין. וכתב הערוך (ערך קלר) ששמע שיש מקום שקורין לעוגה 'קליר', ועל כן נקרא רבי אליעזר הקליר כך משום שאכל עוגה (או פת) שהיה כתוב בה קמיע ונתפקח. וישנה דעה המובאת בראשונים (תוספות ורא"ש) שרבי אלעזר הקליר הוא רבי אלעזר בנו של רבי שמעון בר יוחאי. אולם הרשב"א כתב שהוא רבי אלעזר בן ערך. ובצמח דוד הביא דעות שהוא רבי אליעזר בן יעקב או רבי אליעזר בן הורקנוס.

"זיכרון" סימן

גימטריאות ורמזים לזכירת מספר פסוקי הפרשה

פרשת משפטים עוסקת בעניני הדין והדיין, וביניהם: "ושוחד לא תקח כי השוחד יעור פקוזה" (חכמים).

בפרשת משפטים ישנם 118 פסוקים, ואפשר לזכור זאת ע"י זכירת המילים:

"חכמים" = בגימטריא = 118

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לשבוע שעבר: איזה מעשה מותר ליחיד לעשותו בשבת ואסור לשני אנשים לעשותו יחד? - קיפול בגדים (באופנים המותרים) (שו"ע או"ח סי' ש"ב ג'). **לסדר את הפרשה** - "ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה". **הידון א' ת'** - אב אם אלוקים (דיין), בור בעירה, גנב, דל, הרה, וילדיה, זכרים, חמור, טרפה, יתום, כלב, לווחות, מכשפה, נשך, ספר הברית, עבד כנעני, פקחים, צדיקים, קציר, רגלים, שבועה, תונה. **הידון א' ת' הפוך** - נשיא, מיטב שדהו, חג, ייעוד, צרעה, בגפו, זוז, נגח, מעט מעט, חפשי, דמעך (תרומתך), סקול יסקל, פלשתים, אוזן, חמס, פצע, אסיף, רובץ, תרחק, הספיר, שש, ברית. **שעשועי דאורייתא** - בבוני מגדל בבל, בתמיהתם של אחי יוסף, בדרך נבואתו של משה. 1. גדי, שור, שה, כלב, חמור, פר, צרעה, - בעיר, חיה, בקר, צאן. 2. "ומת מות יומת". 3. "מות יומת". 4. וברך, קדש. 5. משפטים. 6. ויקרא, דברים, ויהושע, מלאכי, חגי. **ואלה שמות** - הושע, יהושע, יהושע, ישוע, שאול, משרת משה, נער, בן נון, נון, ראש קטיעא. **מילה בפרשה יתרו** - חקי. "על משפטי המלך" - משפטי-חוקי, "נזל צבע וליכלך" - צבע חאקי, "אך עם הניקוי המתיני" - המתיני-חכי, "ותפעלי בדיוק כמוני" - חקי אותי. **טמונות בפרשה** - 1. "שלושים שקלים" (כא, לב). 2. "ושלחתי את הצרעה" (כג, כח). 3. שני הכתרים של "נעשה ונשמע" (כד, ז). 4. מחתרת האצ"ל - "אם במחתרת" (כב, א). 5. "גדי בחלב אמור" (כג, יט). 6. "ורפא ירפא" (כא, יט). 7. "רגל תחת רגל" (כא, כד). 8. "במרצע" - הוא כלי הרצענים (סנדלרים) (כא, ו). 9. "ויצאו ילדיה" (כא, כב). 10. "חמור... רובץ" (כג, ה). 11. "זרחה השמש" (כב, ב). 12. "בא השמש" (כב, כה). 13. "הדלת" (כא, ו). 14. "יום שהוא כיומים, ואיזה, זה מעת לעת" (רש"י כא, כא). 15. "מלזבל ומלקשקש" (רש"י כג, יא). 16. "מגיד שחמשים שנה קרויים עולם" (רש"י כא, ו). 17. "וכי יפתח איש בור" (כא, לג). **טמונות בהפרשה** - 1. "כסף אשר יעלה על לב" (יב, ה). 2. "חצצרות" (יב, ד). 3. "ולחוצבי האבן" (יב, ג). 4. "ויקב חר בדלתו" (יב, י). **שאלה לשלחן השבת בא** - שאלנו: מובא בגמרא (ברכות ט:): "וינצלו את מצרים" אמר רב אמי, מלמד שעשאוהו כמצודה שאין בה דגן, וריש לקיש אמר, עשאוהו כמצולה שאין בה דגים. דהיינו שבני ישראל רוקנו את מצרים ממונם בטרם יצאו ממנה. ויש לבאר אם כן, מנין היה למצרים עוד כסף וזהב כה רב עד שמובא במדרש שגדולה הייתה ביזת הים מביזת מצרים? כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. מדובר היה בים סוף במטמוניות שהיו להם. (שפ"ח בשלח) 2. הכוונה היא לעתיד שעתידים לנצל את הצמרים על ידי ביזת הים. (לחמי תודה) 3. ביציאתם לקחו עמם כלי כסף וכלי זהב ושמלות, אבל לא כסף וזהב עצמם. 4. מה שבמצרים לקחו אבל יוסף הטמין עוד הרבה ממון בבעל צפון ומשם לקחו המצרים. 5. לקחו רק מהעיר מצרים ומשכנותיה אבל לא מכל הערים שהיו בארץ מצרים. (נוב"י) 6. נהר פישון לקח את האוצרות מגן עדן לים סוף בשביל בני ישראל. (ע"פ תיב"ע) 7. לא כל המצרים הסכימו להשאיל את הכל לבני ישראל.

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

באתרים: באתרים: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) 'תורת יוסף' ו'דרשו'.

בשכונת בית ישראל בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת

זהו חידון משעשע מתמונות הרמוזות על פסוקים ומושגים מהפרשה ומפירוש רש"י.
(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

טמונות בפרשה

מקרא רמת קושי: רגיל קשה

1

2

9

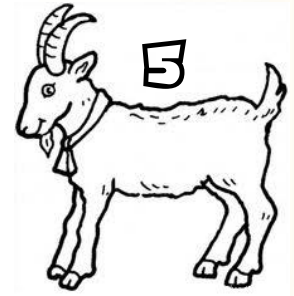
8

7

6

5

13

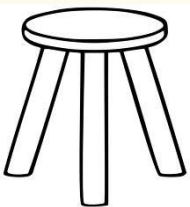
11

10

'מחשבה טובה'

התשובה לטמונה זו תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם
הספרות הרומיות ל-1000, 100, 50,
10 - "שרי אלפים" וגו' (יה, כא).

12

16

17

15

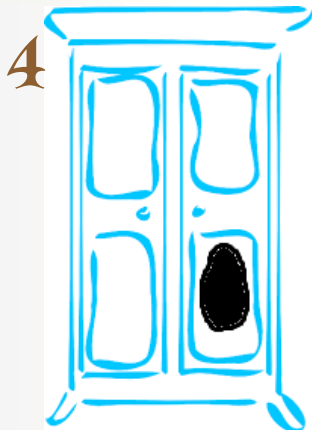

14

"בן שבע שנים" (מלכים ב' יב' א-יז)

הפטרת שקלים

טמונות בהפטרה

4

3

2

1

עדין ניתן לרכוש את משחק ה'חדר בריחה' המבוקש! חידות ומשימות לכל הגילאים לחוויה משפחתית מושלמת!
לפרטים נוספים התקשרו: 052-766-5775